

Türkiye Eğitim Dergisi

(2020) Cilt 5, Sayı 1, s. 175-190

5. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Yönünden İncelenmesi

Kübra ÖZÇETİN¹

Neslihan KARAKUŞ²

Özet

Bu araştırmada, MEB tarafından hazırlanan 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki metinlerin okunabilirlik düzeylerinin belirlenmesi ve metinlerin sınıf düzeyine uygunluğunun incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada okuma parçaları ve serbest okuma parçaları olan toplam 26 metin incelenmiş, şiirler incelemeye dâhil edilmemiştir. Bu çalışmada araştırma modeli olarak doküman incelemesini temel alan betimsel niteliklere dayanan tarama modeli kullanılmıştır. Veriler analiz edildikten sonra metinlerin okunabilirlik düzeylerine ilişkin elde edilen bulgular metin türlerine göre sınıflandırılarak sunulmuştur. Metinlerin incelenmesinde Ateşman'ın (1997) Türkçeye uyarladığı okunabilirlik formülü, Çetinkaya-Uzun'un (2010) ve Bezirci-Yılmaz'ın (2010) geliştirdikleri okunabilirlik formülleri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda bilgilendirici metinlerin öyküleyici metinlere göre daha zor olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca Türkçe'nin üç farklı okunabilirlik formülüne (Ateşman, Çetinkaya-Uzun, Bezirci-Yılmaz) göre incelenen 5. sınıf Türkçe ders kitabındaki öyküleyici ve bilgilendirici metinlerin 5. sınıf öğrenci seviyesinin üzerinde metinler oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler

Türkçe ders kitabı

Metin

Okuma

Okunabilirlik

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi: 04.05.2020

Kabul Tarihi: 28.05.2020

Elektronik Yayım Tarihi: 01.06.2020

DOI: 11..11111/ted.xx

¹Arş. Gör. Dr., Marmara Üniversitesi/Eğitim Fakültesi/Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Bölümü/Türkçe Öğretmenliği Anabilim Dalı, kozcetin@gmail.com. ORCID: 0000-0002-5485-1586

² Doç. Dr. Yıldız Teknik Üniversitesi/Eğitim Fakültesi/Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Bölümü/Türkçe Öğretmenliği Anabilim Dalı, neslihankarakush@gmail.com. ORCID: 0000-0001-7808-1099

Readability of the 8th Grade Turkish Textbooks

Kübra ÖZÇETİN¹

Neslihan KARAKUŞ²

Abstract

In this study, it was aimed to determine the word and sentence lengths of the texts of the 5th-grade Turkish textbooks and to determine the readability levels of these texts and to examine the appropriateness of the texts to the class level. In the research, 26 texts with reading and free reading parts were examined and poems were not included in the study. In this study, a research model based on descriptive qualifications based on document analysis was used as a research model. After the data were analyzed, the findings obtained regarding the readability levels of the texts were presented by classifying them according to the text types. In the analysis of the texts, the readability formula adapted by Ateşman (1997) to Turkish, and the readability formulas developed by Çetinkaya-Uzun (2010) and Bezirci-Yılmaz (2010) were used. As a result of the research, it has been determined that informative texts are more difficult than narrative texts. In addition, it was concluded that the narrative and informative texts in the 5th-grade Turkish textbook, which were examined according to three different readability formulas of Turkish (Ateşman, Çetinkaya-Uzun, Bezirci-Yılmaz), were texts above the 5th-grade level.

Keywords

Turkish textbook
Text
Reading
Legibility

About Article

Sending Date: 04.05.2020
Acceptance Date: 28.05.2020
Electronic Issue Date: 01.06.2020

DOI: 11..11111/ted.xx

GİRİŞ

Bir yazıyı biçim, anlatım ve noktalama özellikleriyle oluşturan kelimelerin bütünü olarak nitelendirilen metin (TDK); genel manasıyla herhangi bir konu veya olayın dil vasıtasıyla -yazılı veya sözlü olarak- ifadesinden oluşan söz bütünüdür (Çetişli, 2006: 5). Günay (2013: 45) tarafından "Bildirişim değeri taşıyan eyleme yönelik devingen bir bütün" olarak tanımlanan metin; Rıfat'a (2007:4-5) göre ise her şeydir: hem dilsel üretimi

¹Arş. Gör. Dr., Marmara Üniversitesi/Eğitim Fakültesi/Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Bölümü/Türkçe Öğretmenliği Anabilim Dalı, kozcetin@gmail.com. ORCID: 0000-0002-5485-1586

² Doç. Dr. Yıldız Teknik Üniversitesi/Eğitim Fakültesi/Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Bölümü/Türkçe Öğretmenliği Anabilim Dalı, neslihankarakush@gmail.com. ORCID: 0000-0001-7808-1099

tamamlanmış bir ürün, hem bir üretim sürecinin izlerini taşıyan son biçimdir. Tanımlar da göstermektedir ki metin; bir dilin anlatım ve ifade gücünün ulaştığı üst düzey bir faaliyettir. Yazarı tarafından belirli bir amaca yönelik olarak kaleme alınan metin, belirli kurallar silsilesi ile bağdaşıklık ve tutarlılık gibi dil içi ve dil dışı öğelere uyumlu olarak bir düzen içinde oluşturulur. Yazar, metnini hazırlarken bu kurallara uyup uymadığını sorgulamaz; bu durum tamamen yazarın dil yetkinliği ve ifade gücü ile belirlenir.

Ders kitaplarında yer alan metinler; bir eserden alınmış veya bir bütünün parçası olarak ders kitabına yerleştirilmiş olsa da kendi içinde bir bütündür ve okuruna da bunu hissettirmelidir. Ders kitaplarına metin seçilirken metnin, metin oluşturma ölçütlerine uyumu; dilin estetikliğinin ve zenginliğinin metne yansıyor yansımadağı; duyuşsal, bilişsel, sosyolojik yönlerden hitap ettiği öğrencilere uygun olup olmadığı gibi çeşitli değişkenler ön plana alınır. Dil öğretiminde öğrenciye sunulan metinlerin önemi büyüktür. Dili sevmek için onu öğrenme gereksinimi önemliken, öğrenirken izlenen yöntem ve teknikler de çok önemlidir. Çeşitli ölçümler, hesaplamalar ve analizlerle hem nitelik ve hem nicelik bakımından uygun olduğuna karar verilen metinler, ders kitaplarında yer almalıdır. Bu tür metinler, dersin işleniş kalitesini artıracığı için buna mukabil öğrencinin derse katılımı da artacaktır. Her ikisi birbirine bağlı bir gelişme göstereceğı için birinin iyi olması diğerinin de iyi olmasını sağlayacaktır.

Somut işlemler döneminden soyut işlemler dönemine geçişin başlangıcı kabul edilen ve bu geçiş dönemindeki öğrencilere hitap eden 5. Sınıf kitabı, hazırlık aşamasında daha dikkatli ve özenli olunması gereken bir kademedir. Bu çalışmada 5. Sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metinlerin, nicelik bakımından öğrenci seviyesine uygunluğu okunabilirlik ölçütleri kapsamında değerlendirilecek ve çeşitli tespitler yapılacaktır.

Alan yazında yapılan araştırmalarda okunabilirliğin belirlenmesinde ağırlıklı olarak sözcük ve cümle uzunluğu esasına dayalı araştırmalar yapıldığı görülmektedir. Okunabilirlik kavramı bir metnin, okuyucular tarafından anlaşılır olma durumudur ve yüksek olması metnin daha kolay anlaşılacağı anlamını taşır. Okunabilirlik; çoğunlukla metinlerin cümle, kelime uzunlukları, bilinmeyen kelime sayısı gibi niceliksel özelliklerinin belirlenmesi ile birlikte metnin, okuyucu için bu yapılar bakımından ne ifade ettiğini tespit etmeye yarar (Göğüş, 1978; Ateşman, 1997: 71; Zorbaz, 2007: 89; Çetinkaya, 2010:40; Bağcı ve Ünal, 2013: 13). Çünkü kısa ve basit yapıli cümleler uzun ve karmaşık yapıli cümlelere göre daha iyi öğrenilmektedir ve algılanması daha kolaydır (Acarlar vd., 2002: 71; Güneş, 2003: 44-45) Okunabilirlik hesaplaması yapılırken metnin içeriğı, uzunluğu, yapısı, görsellerin etkisi, okuyucu gibi değişkenler bu işlemin dışında tutulmaktadır (Karatay vd., 2013: 607-608). Hesaplamanın sonucunda okunabilirliğin saptanması işleminde doğru çıkarımlar yapabilmek için okunabilirliğin ölçüldüğü metnin ya da metinlerin hitap ettiği yaş seviyesi, okur yapısı gibi durumların biliniyor olması önemlidir. Öğrenci seviyesine uygun metinlerin seçilerek ders kitaplarında yer alması öğrencilerin, öğrenme istekleri ve öğrenme düzeylerini artıracaktır. Okunabilirlik düzeyi metnin iyi ya da kötü olduğunun bir göstergesi değil, metnin hedef kitleye uygun olup olmadığının belirlenmesine yardımcı olacak kriterlerden biridir.

Okunabilirlik formülleri, metnin kişiye veya sınıfa uygunluğu, anlaşılıp anlaşılmaması, iyi ya da kötü oluşu ile ilgili kesin sonuçlar vermemekte; yalnızca metnin yapısal okuma güçlük düzeyine yönelik bir fikir vermektedir. Okunabilirlik, ancak metnin nitel özellikleriyle birlikte ele alındığında sağlıklı bir sonuca ulaştırabilir (Zorbaz, 2007: 90).

Alan yazında metinlerin okunabilirliğinin tespit edilmesine yönelik yapılmış pek çok çalışma vardır. Bu çalışmalar içinde, alan yazınında en çok kabul gören ve kullanılabilir nitelikte olan çalışmalar şöyledir: “Dale-Chall Formülü”, “Flesch Okuma Kolaylığı Formülü”, “Powers-Sumner-Kearl Okunabilirlik Formülü”, “Smog Okunabilirlik Formülü” “Gunning Zorluk Göstergesi”, “Fry Grafik Okunabilirlik Formülü”, “Coleman Okunabilirlik Formülü” ve “Bormuth Ortalama Çıkartma Formülü” (Çetinkaya, 2010: 41-42).

Flesch’e göre, İngilizce metinlerde ortalama sözcük uzunluğu yaklaşık 1.4. hece, cümle uzunluğu 14-15 kelimedir. Yine çalışmasında Almanca metinlerdeki sözcük ve cümlelerin İngilizce metinlere göre daha uzun olduğunu belirten Ateşman; Almanca metinlerdeki sözcük uzunluğunun 1.68 hece, cümle uzunluğunu ise 17-18 kelime olduğunu Fucks’tan aktarmaktadır (Ateşman, 1997: 73). Yapılan çalışmalarda Hint-Avrupa dil ailesine mensup diller arasında bile bu kadar farklılık olması bu formüllerin Türkçe için kullanılmasını geçersiz kılmaktadır. Ateşman çalışmasında: dillerin ayrıştırıcı ya da birleştirici olma özelliklerine göre yapılan sınıflandırmada İngilizcenin bir ayrıştırıcı (analitik) dil olarak, her sözcüğün tek bir heceye eşit olduğu Çinceye benzediğini, ancak Türkçenin birleştirici (sentetik) bir dil olduğunu belirtmektedir. “Bu nedenle, Türkçe ortalama sözcük uzunluğu 2,6 hece ve cümle uzunluğu 9-10 sözcüktür” diyerek bulduğu sonucu Türkçe metinlerin okunabilirliğini tespit etmek amacı ile hazırladığı formüle uyarlamıştır.

Türkçe metinlerin okunabilirliğinin tespiti amacıyla alan yazında geliştirilmiş başlıca üç formül bulunmaktadır. Bunlardan ilki Ateşman tarafından 1997 yılında, Flesch’in İngilizce metinlerin okunabilirlik formülünün Türkçeye uyarlanmasıdır. İkincisi Çetinkaya ve Uzun’un 2010 yılında ortalama kelime uzunluğu ve ortalama cümle uzunluğu verilerini kullanarak Türkçe için geliştirdikleri okunabilirlik formülüdür. Üçüncüsü ise yine aynı yıl Bezirci ve Yılmaz tarafından eserlerdeki toplam cümle sayısı, kelime sayısı, hece sayısı, çok heceli kelime sayısı (3 heceli veya daha fazlası için) hesaplanarak geliştirilen formüldür.

Ateşman (1997) tarafından uyarlanan formülde kelime ve cümle uzunluğunu esas alınmaktadır. Ateşman okunabilirlik formülü ve formülün Türkçe metinlere göre derecelendirmesi aşağıda yer almaktadır.

Tablo 1. Ateşman Okunabilirlik Formülünde Türkçe Metinlerin Okunabilirlik Sayısına Göre Derecelendirmesi

	Okunabilirlik Sayısı
Çok Kolay	90- 100
Kolay	70- 89
Orta Güçlükte	50- 69
Zor	30- 49
Çok Zor	1- 29

$$\text{Okunabilirlik Sayısı} = 198,825 - 40,175 \times A - 2,610 \times B$$

A: Ortalama sözcük uzunluğu

B: Ortalama cümle uzunluğu

Çetinkaya’nın (2010) Türkçeye göre geliştirdiği Çetinkaya-Uzun okunabilirlik formülü ve formülün Türkçe metinlere göre tanımlanması ve sınıflandırılması aşağıda yer almaktadır.

Tablo 2. Türkçe Metinlerinin Okunabilirlik Düzeylerinin Tanımlanması ve Sınıflandırılması

Okunabilirlik Puanı	Okunabilirlik Düzeyi	Eğitim Düzeyi
0- 34	ENGELLİ DÜZEY	10. 11. ve 12. Sınıf
35- 50	EĞİTSEL OKUMA	8. ve 9. Sınıf
51 +	BAĞIMSIZ OKUMA	5. 6. ve 7. Sınıf

$$OP = 118,823 - 25,987 \times OSU - 0,971 \times OTU$$

OP = Okunabilirlik puanı

OTU = Ortalama cümle uzunluğu

OSU = Ortalama sözcük uzunluğu

Bezirci ve Yılmaz (2010) ise Türkçenin yapısına uygun olduğunu iddia ettikleri SMOG, Gunning-Fog, ARI, FRES ve Flesch-Kincaid formüllerinden hareketle yeni bir okunabilirlik formülü geliştirmeye çalışmışlardır. Bezirci- Yılmaz formülüne göre okunabilirlik düzeyleri ve formül aşağıdadır:

Tablo 3. Bezirci- Yılmaz formülüne göre okunabilirlik düzeyleri

Bezirci-Yılmaz Okunabilirlik Düzeyi	Sınıf Seviyesi
1-8	İlköğretim
9-12	Lise
13-16	Lisans
16+	Akademik

YOD Formülü

$$YOD = \sqrt{(OKS \times ((H3 \times 0,84) + (H4 \times 1,5) + (H5 \times 3,5) + (H6 \times 26,25)))}$$

YOD: Yeni Okunabilirlik Değeri

OKS: Bir Cümledeki Ortalama Kelime Sayısı

H3: Bir Cümledeki Ortalama Üç Heceli Kelime Sayısı

H4: Bir Cümledeki Ortalama Dört Heceli Kelime Sayısı

H5: Bir Cümledeki Ortalama Beş Heceli Kelime Sayısı

H6: Bir Cümledeki Ortalama Altı Heceli Kelime Sayısı

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Ders kitapları, öğretimde en çok kullanılan ders araç gereci olma özelliğini gelişen teknolojiye rağmen korumaktadır. Hedef kitleye uygun metinlerin ders kitaplarında yer alması Türkçe öğretiminin amaçlarını gerçekleştirmek için öğretmenlerin işini kolaylaştıracağı gibi öğrencinin okuma zevk ve alışkanlığı kazanmasında önemli bir görev üstlenecektir (Özdemir, 2016: 36). 5. sınıf yaş aralığı olarak çocuk gelişiminde önemli bir dönemdir. Bu dönemde çocuk, somut işlemler döneminden soyut işlemler dönemine geçiş evresindedir ve ders kitaplarında karşılaşacağı metinler gerek iç yapı ve gerekse dış yapı olarak ilköğretim birinci kademe ders kitaplarındakilerden farklılık gösterecektir. Soyut kavramların, biraz daha anlaşılması güç konuların, çetrefilli soruların muhatabı olmaya başlayan 5. sınıf öğrencisi için ders kitabında karşılaşacağı metinler de son derece önem arz etmektedir. Bu amaçla araştırmada 5. sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerin kelime ve cümle uzunlukları ile okunabilirlik düzeylerinin belirlenerek bu metinlerin sınıf düzeyine

uygunluğunun incelenmesi amaçlanmıştır. Bu araştırmada Türkçe dersi 5. sınıf kitabında yer alan metinlerin okunabilirlik düzeyleri nedir?" sorusunda cevap aranmıştır. Bu amaç çerçevesinde araştırmanın alt amaçları şunlardır:

1. 5. sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerin ortalama hece, kelime ve cümle uzunluğu nedir?
2. Ateşman, Çetinkaya-Uzun ve Bezirci-Yılmaz formüllerine göre 5. Sınıf Türkçe ders kitabındaki bilgilendirici metinlerin okunabilirlik güçlüğü nedir?
3. Ateşman, Çetinkaya-Uzun ve Bezirci-Yılmaz formüllerine göre 5. Sınıf Türkçe ders kitabındaki öyküleyici metinlerin okunabilirlik güçlüğü nedir?
4. 5. Sınıf Türkçe ders kitabındaki öyküleyici ve bilgilendirici metinlerin okunabilirlik düzeyleri arasında farklılık var mıdır?

YÖNTEM

Araştırma Deseni

5. sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerin okunabilirlik düzeyini tespit etmeyi amaçlayan bu çalışma, doküman incelemesini temel alan betimsel niteliklere dayanan tarama modeli araştırmasıdır. "Betimsel araştırmalar, verilen bir durumu olabildiğince tam ve doğru bir şekilde tanımlar" (Büyüköztürk vd., 2013: 22). Bu çalışmada metinlerin okunabilirliği çeşitli formüller aracılığıyla doğru bir şekilde tanımlanmaya çalışılmıştır. Araştırmada var olan bir durum değiştirilmeye çalışılmadığı, var olan bir durum incelendiği için betimsel nitelikte bir tarama araştırması olarak tanımlanmıştır.

Evren-Örneklem

Çalışmanın örneklemini Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan 2019-2020 eğitim-öğretim yılında okutulan 5. sınıf Türkçe ders kitabı oluşturmaktadır. MEB 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında (2019) bulunan serbest okuma metinlerini de kapsayan 15 öyküleyici ve 11 bilgilendirici metin olmak üzere toplam 26 adet metin incelenmiştir. Şiirler ve dinleme metinleri çalışmaya dâhil edilmemiştir.

Sınırlılıklar

1. Araştırma, MEB 2019-2020 eğitim-öğretim yılında kullanılan 5. Sınıf Türkçe ders kitabında yer alan bilgilendirici ve öyküleyici metinler (toplam 26 metin) ile;
2. Araştırmada analizler Türkçe metinlerin okunabilirliğini ölçen Ateşman (1997), Çetinkaya-Uzun (2010), Bezirci-Yılmaz (2010) formülleri ile;

Veri Toplanması ve Verilerin Analizi

Metinlerin analizinde metinlerin okunabilirlik değerini Ateşman (1997), Çetinkaya-Uzun (2010) ve Bezirci ve Yılmaz (2010) formüllerine göre analiz eden bir yazılım kullanılmıştır. Cümlelerin sayımında dilbilim açısından cümle olarak görülen her öbek cümle kabul edilmiştir. Nokta (.), soru işareti (?), ünlem (!) ve üç nokta (...) ile biten kelime grupları cümle olarak sayılmıştır. Ancak virgülle (,) bağlanan sıralı bağlı cümleler tek cümle olarak değerlendirilmiştir. Verilerin analizi kısmında formülün uygulanmasından sonra ortaya çıkan sonuçlar analiz edilmiştir.

Verilerin işlenmesi aşamasında ise metinlerin kelime, cümle uzunlukları ve okunabilirliklerinin tespitinde, Ateşman'ın (1997), Flesch'ten Türkçeye uyarladığı

okunabilirlik formülü; Çetinkaya (2010)'nın geliştirdiği Çetinkaya-Uzun okunabilirlik formülü ve Bezirci-Yılmaz (2010) okunabilirlik ölçütü kullanılmıştır. Araştırma ilk olarak metinlerin ilk 100 kelimesiyle Ateşman ve Çetinkaya-Uzun formüllerine göre yapılmıştır. Daha sonra Ateşman ve Çetinkaya-Uzun formülleriyle metinlerin yalnızca ilk 100 kelimesi değil, tamamı hesaplamaya katılarak yeniden hesaplama yapılmıştır. Bu karşılaştırmada metinlerin tamamını hesaplamaya katmanın farklılık yarattığı görülmüştür. Örneğin "Anadolu'da Konukseverlik Gelenekseldir" metni ilk 100 kelimeye göre Ateşman formülünde zor seviyesinde çıkarken metnin tamamı hesaplandığında metin Orta düzeyde çıkmış, "Akıllı Ulaşım Sistemleri" metni Orta seviyede çıkmışken metnin tamamı incelendiğinde Zor seviyesinde çıkmıştır. Bu nedenle makalede metinlerin tamamının incelendiği veriler sunulmuştur.

Örnekleme kapsamındaki metinlerin hece sözcük ve cümle sayıları tespit edilmiştir. Bu tespitin yapılmasında; verilerin toplanması, analiz edilmesi ve formüle göre hesaplanması için araştırmacılar tarafından bir yazılım yaptırılmıştır. Programın güvenilirliğini sağlamak için şu adımlar izlenmiştir:

1. Araştırmayı yapan iki araştırmacı ayrı ayrı, ilk 4 metinde yer alan heceleri, kelimeleri ve cümleleri sayarak hesaplamış ve formülleri uygulamıştır.

2. İki araştırmacının bulduğu değerler karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırmada hesaplamada tutarsızlık olmadığı tespit edildikten sonra metinler programa yüklenmiş ve programın sonuçlarıyla araştırmacıların bulduğu sonuçlar karşılaştırılmıştır. İlk karşılaştırmada cümle sayılarında ve hece sayılarında küçük farklılıklar tespit edilmiştir. Cümle sayılarındaki tutarsızlığın metindeki noktalama işaretlerinden kaynaklandığı, hece sayısındaki farklılıkların da Türkçeye yabancı dillerden geçen kelimelerden kaynaklandığı anlaşılmıştır. Bu farklılıkları gidermek için metinler programa yüklenmeden önce araştırmacılar tarafından düzenlenmiştir. İç içe cümlelerdeki tırnak işaretleri kaldırılmıştır. Örneğin, 'Köpek keyifli keyifli: "İnsanlar beni besliyorlar." der.' cümlesini programın iki cümle algılamaması için cümle 'Köpek keyifli keyifli, insanlar beni besliyorlar, der.' şeklinde değiştirilmiştir. "Hey!" gibi nida ve hitap ifadeleri cümle sayılmamıştır. Yazılımın "Silistre", "Fransızca", "projejektör" gibi kelimelerde hece hatası yapmaması için bu kelimelerde araya ünlü harf eklenmiştir ve "Silistire", "Fıransızca", "purojektör" şeklinde değiştirilmiştir. Toplam harf sayısı hiçbir formülde kullanılmadığı için bu harflerin eklenmesinin elde edilen sonuçlara etkisi olmamıştır. Kitapta "Karagöz Kibarlık Öğreniyor" metninde 1 defa geçen "Yoo" ifadesi "yok" olarak değiştirilerek heceleri sayılmıştır.

3. Metin üzerinde düzenlemeler yaptıktan sonra sonuçların tutarlı olduğu görülmüş ve bilgisayar ortamında programa aktarılan her bir metin ayrı ayrı analiz edilmiş ve bulgular elde edilmiştir.

Çalışmada Türkçe ders kitaplarındaki okuma parçalarının şu parametrelere göre incelenmesi planlanmaktadır:

- 1- Toplam kelime sayısı
- 2- Toplam cümle sayısı
- 3- Bir heceli kelime sayısı
- 4- İki heceli kelime sayısı
- 5- Üç heceli kelime sayısı

- 6- Dört heceli kelime sayısı
- 7- Beş heceli kelime sayısı
- 8- Altı ve daha fazla heceli kelime sayısı
- 9- Ortalama cümle büyüklüğü
- 10- Ortalama kelime büyüklüğü
- 11- Ateşman okunabilirlik değeri
- 12- Çetinkaya-Uzun okunabilirlik değeri
- 13- Bezirci-Yılmaz okunabilirlik değeri

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, Türkçe dersi 5. sınıf ders kitabında yer alan metinlerin okunabilirlik düzeyleri metin türlerine göre sınıflandırılarak sunulmuştur. Tablolarda geçen OKU=Ortalama Kelime Uzunluğu, OCU=Ortalama Cümle Uzunluğu, OPU=Okunabilirlik Puanı anlamlarına gelmektedir.

Tablo 4. Bilgilendirici Metinlerin Okunabilirlik Formüllerine Göre Puanları

Tema	Metnin Adı	OKU	OCU	Ateşman OPU	Çetinkaya- Uzun OPU	Bezirci- Yılmaz OPU
		2,51	9,25	73,44	44,35	
Birey ve Toplum	Hoşça Kalın, Güle Güle					9,10
	Anadolu'da Konukseverlik	2,75	11,7	57,81	36,00	
Birey ve Toplum	Gelenekseldir					13,73
Milli Mücadele ve Atatürk	Dumlupınar Savaşı	2,54	10,71	68,83	42,42	9,69
Milli Mücadele ve Atatürk	Şahin Bey	2,53	10,13	70,74	43,24	10,47
Doğa ve Evren	Okland Adası	2,68	8,77	68,27	40,66	8,84
Sağlık	Spor ve Bedenimiz	2,6	10	68,27	41,55	10,32
Erdemler	Büyüklerle Saygı	2,88	8,51	60,91	35,72	11,29
Bilim ve Teknoloji	Barkod	2,74	9,39	64,24	38,50	9,93
Bilim ve Teknoloji	Sosyal Medya Psikolojimizi Etkiliyor	2,91	11,83	51,04	31,71	14,91
Bilim ve Teknoloji	Akıllı Ulaşım Sistemleri	2,89	16,08	40,75	28,11	19,37
Bilim ve Teknoloji	Pastör	2,59	9,29	70,54	42,50	7,93
	ORTALAMA	2,69	10,51	63,17	38,61	11,42

Tablo 4'e göre 5. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan bilgilendirici metinlerin kelime uzunluklarının 2,51 ile 2,91 arasında değiştiği, ortalama cümle uzunluğunun ise 8,51 ile 16,08 arasında değiştiği görülmektedir.

Tablo 5. Bilgilendirici Metinlerin Okunabilirlik Formüllerine Göre Okunabilirlik Düzeyleri

Tema	Metnin Adı	Ateşman Okunabilirlik Düzeyi	Çetinkaya-Uzun Okunabilirlik Düzeyi	Bezirci-Yılmaz Okunabilirlik Düzeyi
		Kolay	Eğitsel	Lise
Birey ve Toplum	Hoşça Kalın, Güle Güle			
Birey ve Toplum	Anadolu'da Konukseverlik Gelenekseldir	Orta	Eğitsel	Akademik
Milli Mücadele ve Atatürk	Dumlupınar Savaşı	Orta	Eğitsel	Lise
Milli Mücadele ve Atatürk	Şahin Bey	Kolay	Eğitsel	Lise
Doğa ve Evren	Okland Adası	Orta	Eğitsel	Lise
Sağlık	Spor ve Bedenimiz	Orta	Eğitsel	Lise
Erdemler	Büyüklerle Saygı	Orta	Eğitsel	Lise
Bilim ve Teknoloji	Barkod	Orta	Eğitsel	Lise
Bilim ve Teknoloji	Sosyal Medya Psikolojimizi Etkiliyor	Orta	Eğitsel	Lisans
Bilim ve Teknoloji	Akıllı Ulaşım Sistemleri	Zor	Engelli	Akademik
Bilim ve Teknoloji	Pastör	Kolay	Engelli	İlköğretim

Ders kitabında yer alan bilgilendirici metinlerin (11) Ateşman formülüne göre 1'i zor, 7'si orta, 3'ü ise kolaydır. Çetinkaya-Uzun formülüne göre 2'si engelli, 9'u eğitsel düzeydedir. Bezirci-Yılmaz'ın formülüne göre ise 5. sınıf ders kitabında yer alan bilgilendirici metinlerin 2'si akademik düzeyde, 1'lisans düzeyinde, 7'si lise düzeyinde ve yalnızca 1 tanesi ilköğretim düzeyindedir. Tabloda koyu olarak gösterilen 5 metne bakıldığında; Ateşman'a göre Orta Düzey, Çetinkaya-Uzun sınıflandırmasında orta seviyeyi temsil eden Eğitsel Düzey, Bezirci-Yılmaz sınıflandırmasında orta seviyeye denk gelen (ilköğretimden fazla, lisans ve akademikten düşük) Lise düzeyinde çıkan bu metinlerin 3 formüle göre de orta güçlükte metinler olduğu söylenebilir. Diğer metinlerde ise farklılıklar görülmektedir. "Pastör" adlı metin Ateşman'a göre Kolay düzeyde olduğu ve Bezirci-Yılmaz formülüne göre İlköğretim seviyesine uygun görülen tek metin olduğu hâlde Çetinkaya-Uzun formülüne göre Eğitsel düzeydedir. Tablo incelendiğinde, bilgilendirici metinler arasında 3 formülün sonuçlarına göre en güç metin "Akıllı Ulaşım Sistemleri" adlı metindir. "Anadolu'da Konukseverlik Gelenekseldir" metninin de Bezirci-Yılmaz formülüne göre Akademik düzeyde olduğu görülmektedir. Dolayısıyla bilgilendirici metinler arasında 2 tane zor metin vardır sonucuna ulaşılmaktadır. En kolay metnin ise hem Bezirci-Yılmaz'a göre ilköğretim seviyesinde olan, hem de Ateşman'a göre Kolay düzeyde olan "Spor ve Bedenimiz" adlı metin olduğu söylenebilir. Metin güçlüğü ağırlıklı olarak orta düzeydedir.

Tablo 6. Öyküleyici Metinlerin Okunabilirlik Formüllerine Göre Puanları

Tema	Metnin Adı	OKU	OCU	Ateşman OPU	Çetinkaya- Uzun OPU	Bezirci- Yılmaz OPU
Birey ve Toplum	Çocuk ve Baloncu	2,70	10	64,25	38,95	9,12
Milli Mücadele ve Atatürk	6 Mart 1915 Gecesi	2,63	9,40	68,63	41,35	10,45
Doğa ve Evren	Bu Nehir Bizim	2,79	6,47	69,85	40,04	7,69
Doğa ve Evren	Deprem	2,64	6,83	74,94	43,59	7,05
Milli Kültürümüz	Vatan Yahut Silistre	2,49	7,13	80,18	47,19	5,95
Milli Kültürümüz	Boğaç Han	2,35	7,82	84,00	50,16	5,66
Milli Kültürümüz	Geyik Ana	2,56	10,20	69,37	42,40	11,59
Vatandaşlık	Çocuk Bahçesindeki Bekçi	2,66	8	71,08	41,93	7,97
Vatandaşlık	Özgürlük	2,29	7,76	86,46	51,70	5,74
Sağlık	Karagöz Kibarlık Öğreniyor	2,55	4,71	84,10	47,99	3,67
Sağlık	Çitlembik	2,74	4,42	77,32	43,40	4,86
Sağlık	Dedemin Öyküsü	2,61	7,33	74,84	43,88	6,97
Erdemler	İyiliğin Değerini Bilen Kim?	2,44	7,12	82,21	48,50	5,33
Erdemler	Yaşama Sevinci	2,44	6,96	82,63	48,66	5,10
Erdemler	Bir Bardak Sütün Hatırı	2,55	12,71	63,21	40,21	11,61
	ORTALAMA	2,56	7,79	75,54	44,66	7,25

Tablo 6'ya göre öyküleyici metinlerin ortalama kelime uzunluğu 2,29 ile 2,79 arasında, ortalama cümle uzunluğu ise 4,42 ile 12,71 arasında değişmektedir. **Tablo 7.** Öyküleyici Metinlerin Okunabilirlik Formüllerine Göre Okunabilirlik Düzeyleri

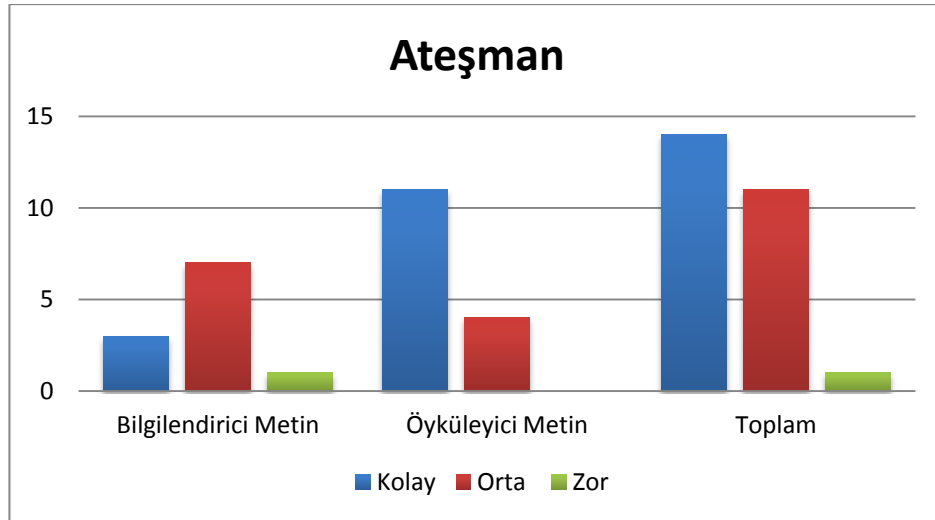
Tema	Metnin Adı	Ateşman Okunabilirlik Düzeyi	Çetinkaya-Uzun Okunabilirlik Düzeyi	Bezirci-Yılmaz Okunabilirlik Düzeyi
Birey ve Toplum	Çocuk ve Baloncu	Orta	Eğitsel	Lise
Milli Mücadele ve Atatürk	6 Mart 1915 Gecesi	Orta	Eğitsel	Lise
Doğa ve Evren	Bu Nehir Bizim	Kolay	Eğitsel	İlköğretim
Doğa ve Evren	Deprem	Kolay	Eğitsel	İlköğretim
Milli Kültürümüz	Vatan Yahut Silistre	Kolay	Eğitsel	İlköğretim
Milli Kültürümüz	Boğaç Han	Kolay	Eğitsel	İlköğretim
Milli Kültürümüz	Geyik Ana	Orta	Eğitsel	Lise
Vatandaşlık	Çocuk Bahçesindeki Bekçi	Kolay	Eğitsel	İlköğretim
Vatandaşlık	Özgürlük	Kolay	Bağımsız	İlköğretim
Sağlık	Karagöz Kibarlık Öğreniyor	Kolay	Eğitsel	İlköğretim
Sağlık	Çitlembik	Kolay	Eğitsel	İlköğretim
Sağlık	Dedemin Öyküsü	Kolay	Eğitsel	İlköğretim
Erdemler	İyiliğin Değerini Bilen Kim?	Kolay	Eğitsel	İlköğretim
Erdemler	Yaşama Sevinci	Kolay	Eğitsel	İlköğretim
Erdemler	Bir Bardak Sütün Hatırı	Orta	Eğitsel	Lise

Öyküleyici metinlerin (15) Ateşman formülüne göre 4'ü Orta, 11'i kolaydır. Çetinkaya-Uzun formülüne göre 14'ü eğitsel, 1'i bağımsız düzeydedir. Bezirci-Yılmaz formülüne göre metinlerin 4'ü lise, 11'i ilköğretim düzeyindedir. 3 metinde orta-eğitsel-lise düzeyleri, 8 metinde ise kolay-eğitsel-ilköğretim düzeyleri görülmektedir. "Özgürlük" metni 3 formülün de en alt seviyesi olan (kolay-bağımsız-ilköğretim) düzeylerinde çıkmıştır. Bu sonuçtan hareketle bu metnin öyküleyici metinler arasında en kolay metin olduğu söylenebilir. Öyküleyici metinler arasında güç düzeyde metin bulunmadığı ve metinlerin ağırlıklı olarak kolay olduğu görülmektedir.

Tablo 8. Metinlerin Okunabilirlik Puanlarının Ateşman Formülüne Göre Dağılımı

Ateşman'a Göre Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri	Bilgilendirici Metinler		Öyküleyici Metinler		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Kolay	3	27,27	11	73,33	14	53,85
Orta	7	63,63	4	26,67	11	42,31
Zor	1	9,09	0	0	1	3,84

Tablo 8'de, Türkçe dersi 5. sınıf kitabındaki bilgilendirici metinlerin, okunabilirlik açısından ağırlıklı olarak orta düzeyde olduğu, öyküleyici metinlerin ise ağırlıklı olarak kolay metinler olduğu görülmektedir. Ders kitabındaki metinlerin yarısı kolaydır. Zor metinlerin oranı çok düşüktür.

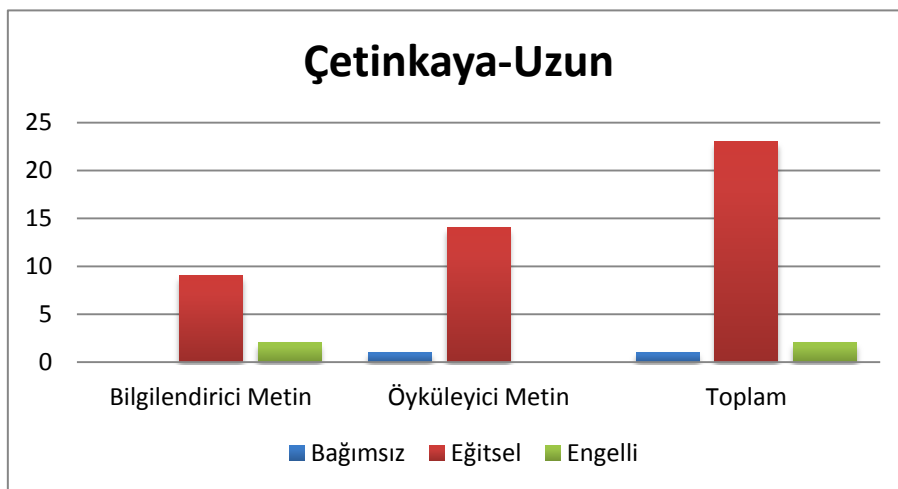

Şekil 1. Metinlerin Okunabilirlik Düzeyinin Ateşman'ın Okunabilirlik Formülüne Göre Dağılımı

Tablo 9. Metinlerin Okunabilirlik Puanlarının Çetinkaya-Uzun Formülüne Göre Dağılımı

Çetinkaya-Uzun'a Göre Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri	Bilgilendirici Metinler		Öyküleyici Metinler		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Bağımsız	0	0	1	6,67	1	3,85
Eğitsel	9	81,81	14	93,33	2	88,46
Engelli	2	18,19	0	0	2	7,69

Tablo 9'a göre 5. sınıf Türkçe ders kitabındaki metinler Çetinkaya-Uzun okunabilirlik formülüne göre ağırlıklı olarak eğitsel düzeydedir. Bilgilendirici metinlerde bağımsız düzeyde metin hiç yer almamaktadır, engelli düzeydeki metinlerin oranı ise düşüktür.

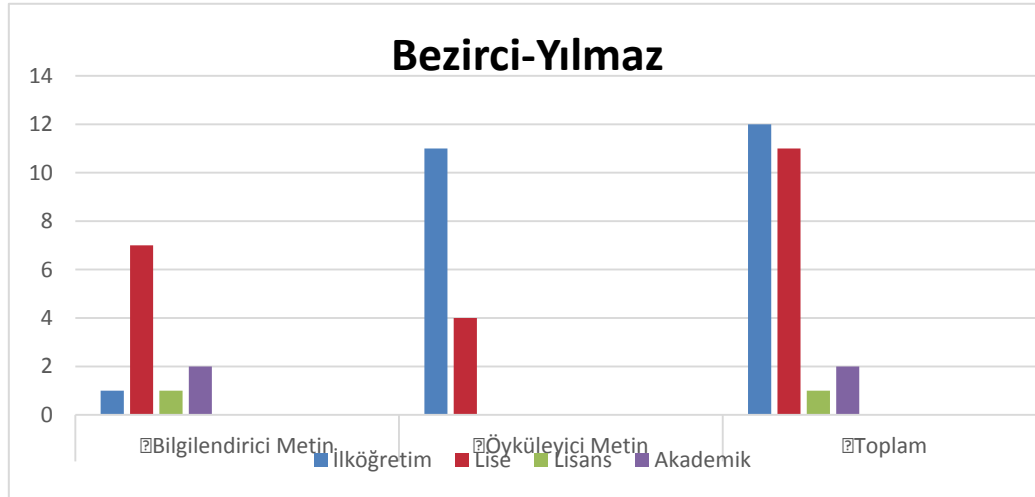

Şekil 2. Metinlerin Okunabilirlik Düzeyinin Çetinkaya-Uzun'un Okunabilirlik Formülüne Göre Dağılımı

Tablo 10. Metinlerin Okunabilirlik Puanlarının Bezirci-Yılmaz Formülüne Göre Dağılımı

Bezirci-Yılmaz'a Göre Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri	Bilgilendirici Metinler		Öyküleyici Metinler		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
İlköğretim	1	9,09	11	73,33	12	46,15
Lise	7	63,64	4	26,67	11	42,31
Lisans	1	9,09	-	0	1	3,8461
Akademik	2	18,18	-	0	2	7,69

Tablo 10'a göre 5. sınıf Türkçe ders kitabındaki metinler Bezirci-Yılmaz okunabilirlik formülüne göre ağırlıklı olarak ilköğretim ve lise düzeyindedir. 5. Sınıf ders kitabındaki metinlerin yalnızca %46, 15'inin ilköğretim düzeyine uygun olduğu görülmektedir. Güç kabul edilebilecek Lisans ve Akademik düzeylerindeki metinlerin yalnızca bilgilendirici metinler arasında olduğu, öyküleyici metinler ise büyük çoğunluğunun ilköğretim düzeyine uygun olduğu görülmektedir.

Şekil 3. Metinlerin Okunabilirlik Düzeyinin Bezirci-Yılmaz'ın Okunabilirlik Formülüne Göre Dağılımı

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Çalışmada incelenen MEB 5. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metinlerin kelime uzunluğu ortalaması 2,62 hesaplanmış olup bu ortalama bilgilendirici metinlerde 2,69, öyküleyici metinlerde ise 2,56'dır. Metinlerin ortalama cümle uzunluğu 8,94'tür. Bilgilendirici metinlerde ortalama cümle uzunluğu 10,51, öyküleyici metinlerde 7,79'dur. Bilgilendirici metinlerin hem kelime uzunluğu hem de ortalama cümle uzunluğu olarak öyküleyici metinlerden daha yüksek ortalamaya sahip olduğu görülmektedir. Okur ve Arı'nın (2013) çalışmalarında araştırmamızdan farklı olarak sözcük uzunluğu ortalaması sonuçlarına göre öyküleyici metinlerdeki sözcük uzunluğu, bilgilendirici metinlerdeki sözcük uzunluğundan fazladır (2,71; 2,68). Ortalama cümle uzunluğu ile ilgili sonuçlar ise benzer çıkmıştır. Cümle uzunluğu ortalama sonuçlarına göre bilgilendirici metinlerdeki cümle uzunluğu, öyküleyici metinlerdeki cümle uzunluğundan fazladır (10,55; 7,9). Bilgilendirici ve öyküleyici metinlerin okunabilirlik düzeyi karşılaştırıldığında bilgilendirici metinlerin okunabilirlik düzeyinin öyküleyici metinlere göre daha zor olduğu belirlenmiştir.

Benzer tespit yapıldığı çalışmalar vardır: Zorbaz, 2007; Çiftçi, Çeçen ve Melanlıoğlu, 2007; Okur ve Arı, 2013; Bağcı ve Ünal, 2013; Baş ve İnan-Yıldız, 2015; Mirzaoğlu ve Akın, 2015; Baki, 2019; Bora, 2019 gibi.

Türkçe dersi 5. sınıf kitabındaki bilgilendirici metinlerin, okunabilirlik açısından ağırlıklı olarak orta düzeyde olduğu, öyküleyici metinlerin ise ağırlıklı olarak kolay metinler olduğu görülmektedir. Ders kitabındaki metinlerin yarısı kolaydır. Zor metinlerin oranı çok düşüktür.

Sonuçlar incelendiğinde metinlerin büyük bir çoğunluğunda üç formülden elde edilen sonuçlarda benzerlik görülmektedir. Güç metinler için her üç formülün en üst seviyeleri olan Zor, Engelli Düzey, Akademik Düzey şeklinde bir sonuç elde edilmesi formüllerin benzer sonuçlar vermesine bir örnektir. Kolay metinlerin de üç formül yan yana getirildiğinde üç formüle göre de güç olmadığı yönünde sonuçlar çıktığı görülmektedir. Metinlerin büyük bir kısmının Ateşman'a göre Orta Düzey, Çetinkaya-Uzun sınıflandırmasında orta güçlükte sayılabilecek Eğitsel Düzey, Bezirci-Yılmaz sınıflandırmasında orta güçlükte değerlendirebilecek (ilköğretimden fazla, lisans ve akademikten düşük) Lise düzeyinde çıktığı görülmüştür. Bununla birlikte bazı metinlerde üç formülün sonuçlarında farklılıklar olduğu da görülmüştür. Örneğin, Ateşman'a göre kolay düzeyde, Bezirci-Yılmaz formülüne göre ilköğretim seviyesinde olduğu hâlde Çetinkaya-Uzun formülüne göre eğitsel düzeyde çıkmıştır. Ateşman, Çetinkaya-Uzun ve Bezirci-Yılmaz okunabilirlik formüllerinden elde edilen değerleri inceleyerek okunabilirlik değerlerinin kullanılan formüle göre farklılık gösterdiği yönünde sonuca ulaşan araştırmalar vardır (Okur ve Arı, 2013; Çakıroğlu, 2015; Baki, 2019; Bora, 2019). Bu durum, metin okunabilirlik hesaplamalarında Türkçe için uygun olan formüllerin birlikte ele alınarak bir ortalama elde edilmesiyle daha sağlıklı neticeye ulaşılacağı sonucunu düşündürmektedir.

Bezirci-Yılmaz formülüne göre 5. Sınıf ders kitabındaki metinlerin yalnızca %46,15'inin ilköğretim düzeyine uygun olduğu görülmüştür. Bu durum metinlerin yarısının ilköğretim seviyesinin üstünde olduğu şeklinde yorumlanırsa diğer formüllerle çelişecektir. 3 farklı formülden elde edilen sonuçlar seviyelendirme olarak benzerlik göstermektedir. Örneğin Ateşman'da Orta, Çetinkaya-Uzun'da Eğitsel, Bezirci-Yılmaz'da Lise düzeyleri, üç formül değerlendirmesinde de kendi sınıflandırmalarının orta seviyelerine denk gelmektedir. Bununla birlikte düzeyin adlandırmasında Ateşman'a göre orta güçlük metnin uygun olduğu şeklinde yorumlanırken, Bezirci-Yılmaz'a göre Lise düzeyi olarak adlandırılması metnin ilköğretim 5. sınıfa uygun olmadığı yönünde bir bilgi oluşturmaktadır. Oysaki kitaptaki metinlerin bazılarının lise düzeyi için oldukça basit yapıda oldukları düşünülmektedir. Bu nedenle düzeylerin adlarına göre değil kendi aralarındaki derecelendirmelerine dikkat etmek daha doğru sonuçlar vermektedir.

Temur (2002) tezinde 3 farklı yayınevine ait 5. Sınıf Türkçe ders kitaplarını incelemiş ve üç kitapta yer alan metinlerin farklı okunabilirlik düzeylerinde olduklarını tespit etmiştir. Bu çalışmada ise aynı kitap 3 farklı okunabilirlik formülü ile değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme kapsamında kitabın zorluk düzeyi 3 farklı formüle göre değişiklik göstermektedir. Bora (2009) 5, 6, 7, 8. sınıf Türkçe ders kitaplarını incelediği yüksek lisans tezinde üç farklı formül ile yapılan okunabilirlik ölçümü sonucunda ders kitaplarında öğrenci düzeyinin üstünde ya da altında okuma parçaları olduğunu ve her üç formülle yapılan incelemelerde de metinlerin güçlük bakımından orta seviyelerde olduğunu tespit etmiştir. Bora'nın elde ettiği sonuç, MEB 2019 Türkçe ders kitabının incelemesi ile elde edilen

bulgulardan farklılık göstermektedir. Çünkü MEB 2019 Türkçe ders kitabındaki metinlerin ortalaması Ateşman'a göre 70,30 (Kolay), Çetinkaya-Uzun'a göre 42,10 (Eğitsel), Bezirci-Yılmaz'a göre ise 9,01 (Lise)'dir.

Ders kitapları hazırlanırken metinlerdeki okunabilirlik düzeyi kolaydan zora doğru, metin türlerine bağlı ve amaçlı olarak artırılmalıdır. Ayrıca temalara bağlı olarak metinlerin güçlük düzeyinde bir standart belirlenmeli ve bu standartlara ilişkin şartlar öğretim programında ortaya konulmalıdır. Bununla birlikte metinlerdeki okunabilirlik düzeyinin ölçülmesinde çeşitli etkenler birlikte değerlendirilmelidir. Okunabilirlik formülleri metinlerin yapısal olarak incelenmesi anlamına gelmekte, anlaşılabilirlik boyutuna değinmemektedir. Metinlerin güçlüğünün belirlenmesinde okunabilirlik ve anlaşılabilirlik birlikte değerlendirilmelidir. Bir metinde güç olmayan metinler seçilmek istendiğinde uzun cümleler olup olmama durumuna bakmakla birlikte cümlelerde mecaz anlamlı kelimeler, soyut kelimeler, bilinmeyen kelimeler, metinlerde yer alan bilgilerin öğrencilerin ön öğrenmeleriyle benzerliği, metinlerin ilgili çekici olup olmaması gibi birçok etken birlikte değerlendirilmelidir. Bu çalışma metinlerin okunabilirliğini yapısal olarak incelemeyi amaçlamıştır. Metinlerin yukarıda bahsedildiği gibi hem yapı olarak hem de içerik olarak incelendiği daha kapsamlı çalışmaların yapılmasının metinlerin sınıf seviyesine göre düzenlenmesinde daha çok yararlı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

Acarlar, F.; Ege, P. ve Turan, F. (2002). Türk Çocuklarında Üstdil Becerilerinin Gelişimi ve Okuma ile İlişkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 17 (50): 63-73.

Ateşman, E. (1997). Türkçede okunabilirliğin ölçülmesi. *Ankara Üniversitesi Tömer Dil Dergisi*. 58, 171-174.

Bağcı H. ve Ünal, Y. (2013). İlköğretim 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik düzeyi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(3), 12-28.

Baki, Y. (2019). Türkçe Dersi 8. Sınıf Kitabındaki Metinlerin Okunabilirliği. *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 5 (1), 30-46.

Bas, B. & İnan-Yıldız, F. (2015). 2. Sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerin okunabilirlik açısından incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11 (1), 52-61.

Bezirci, B.; Yılmaz, E.A, (2010) Metinlerin Okunabilirliğinin Ölçülmesi Üzerine Bir Yazılım Kütüphanesi ve Türkçe İçin Yeni Bir Okunabilirlik Ölçütü. *DEÜ Mühendislik Fakültesi Fen Bilimleri Dergisi*. 12, 49-62.

Bora, A. (2019). Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik yönünden incelenmesi. *Yayınlanmamış yüksek lisans tezi*. Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan.

Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Atıf İndeksi, 1-360.

Çakıroğlu, O. (2015). İlkokul Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik düzeylerinin öğrenme güçlüğü olan öğrenciler açısından değerlendirilmesi. *İlköğretim Online*, 14 (2), 671-681.

Çetinkaya, G. (2010). Türkçe metinlerin okunabilirlik düzeylerinin tanımlanması ve sınıflandırılması. Yayınlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Çetinkaya, G. ve Uzun, L. (2010). Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Özellikleri, Türkçe Ders Kitabı Çözümlemeleri (Ed. Hakan ÜLPER). Ankara: Pegem A. Yayınları.

Çetişli, İ. (2006). Edebiyat Eğitiminde Edebi Metnin Yeri ve Anlamı. Milli Eğitim Dergisi , 34 (169), 1-10.

Çiftçi, Ö., Çeçen, M. A. & Melanlıoğlu, D. (2007). Altıncı sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik açısından değerlendirilmesi. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 22, 206-219.

Göğüş, B. (1978). Orta dereceli okullarımızda Türkçe ve yazın eğitimi. Ankara: Kadioğlu Matbaası.

Günay, D. (2003). Metindilbilgisi, Multilingual Yayınları, İstanbul.

Güneş, F. (2003). Okuma-Yazma Öğretiminde Cümlenin Önemi. Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi, Türkçenin Öğretimi Özel Sayısı (13), 39-48.

Karatay, H.; Bolat, K. K. ve Güngör H. (2013). Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik ve anlaşılabilirliği. The Journal of Academic Social Science Studies, 6 (6), 603-623.

Okur, A.; Arı, G. (2013). 6, 7, 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirliği İlköğretim Online, 12 (1), 202-226.

Özdemir, S. (2016). Beşinci Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Öyküleyici ve Bilgilendirici Metinlerin Okunabilirlik Durumu. Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi. 1 (1), 33-46.

Rıfat, M. (2007). Metnin Sesi, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.

Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlük. (2005). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Temur, T. (2002). İlköğretim 5. sınıf Türkçe ders kitaplarında bulunan metinler ile öğrenci kompozisyonlarının okunabilirlik düzeyleri açısından karşılaştırılması. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Zorbaz, K. Z. (2007). Türkçe ders kitaplarındaki masalların kelime- cümle uzunlukları ve okunabilirlik düzeyleri üzerine bir değerlendirme. Eğitimde Kuram ve Uygulama, 3(1), 87-101.